

Br: 01-910/24-163

08. novembar 2024. godine

SEKTORSKA ANALIZA

za utvrđivanje predloga prioritetnih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz Budžeta Crne Gore u 2025. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioritetnih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritetne za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritetna.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Navesti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivreda i ruralni razvoj
☐ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ nauka	☐ zaštita potrošača
☐ pomoć starijim licima	☐ umjetnost	☐ rodna ravnopravnost
☐ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti
☐ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje): Saradnja sa dijasporom (u skladu sa Zakonom o saradnji Crne Gore sa dijasporom – iseljenicima)		

2. PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2025. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

2.1. Navesti prioritetne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

Prema rezultatima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini, od ukupno 623.633 popisanih lica, 44 017 lica imaju državljanstvo Crne Gore, a na radu su, školovanju ili boravku u inostranstvu, od kojih je samo u 2023. godini napustilo 6.930 lica. Najviše iseljenika je starosne dobi od 20 do 39. godina; 58,4% pripada ženskoj populaciji, dok je 41,6% pripadnika muške populacije.

Važno je istaći da se ovi podaci ne odnose na sve iseljenike/dijasporu već predstavljaju samo jedan njen dio koji je bio prisutan tokom popisa ili je imao prisutnog člana domaćinstva koji je dao podatke za odsutne članove, te se procjenjuje da je ovaj broj znatno veći. Najveći broj iseljenika je iz sjeverne regije. Prema MONSTAT-ovoj projekciji demografskih kretanja u periodu 2011–2060. godine, udio sjevernog regiona u ukupnom stanovništvu Crne Gore i dalje će se smanjivati.

U studiji „Dok čekamo odgovorniju vlast: Zašto Crnoj Gori nije stalo do sopstvenog stanovništva?“, koju su sačinili Društvo statističara i demografa Crne Gore i Centar za demokratsku tranziciju (CDT) iz juna 2023. godine, a na osnovu podataka Uprave za statistiku, navodi se da je ukupan broj stanovnika u 2022. godini iznosio 617.213, kada je zabilježen i najveći negativan migracioni saldo u posljednjih 20 godina. Konstatovano je da se iz Crne Gore odselilo preko 74.000 lica u periodu od 2011-2021. godine a da se negativan trend nastavlja i u 2022. godini, kada je iz Crne Gore odselilo 1.951 lice više nego što se doselilo.

Raspolaganje podacima o dijaspori, koja je heterogena i raspostranjena na različitim geografskim područjima, njenoj brojnosti, geografskoj lociranosti, obrazovanju, radnom statusu, angažovanju iseljenika u organizacima dijaspore, izuzetno je važno sa stanovišta planiranja odnosa između matice i dijaspore, ali i planiranju politika, za čiju kvalitetniju implementaciju dijaspora može dati veliki doprinos. Razumijevanje raznovrsnosti dijaspore Crne Gore može pomoći u identifikovanju resursa unutar našeg iseljeništva, imajući u vidu da dijaspora može dati veliki doprinos u oblastima kao što su ekonomski, ljudski i društveni kapital, turizam, kultura, sport itd. Zbog toga je potrebno sačiniti sveobuhvatnu evidenciju pripadnika dijaspore, koja će pored utvrđivanja što bližeg broja iseljenika, sadržati i podatke o strukturi dijaspore. U prethodnom periodu, Uprava za dijasporu je uvela različite oblike evidencija, od izdavanja iseljeničkih knjižica, upisa u web aplikaciju dijaspore Crne Gore, te sa drugim državnim organima učestvuje u izradi i ažuriranju evidencija odnosno baza naučnih, zdravstvenih i kulturnih radnika, preduzetnika i sportista iz crnogorske dijaspore. Tako su kreirane i baza „Naučna dijaspora Crne Gore“ koju ažurira

Ministarstvo kulture, kao i baza privrednika iz dijaspore, u okviru Ministarstva ekonomije.

Evidentiranje iseljenika predviđeno je još Strategijom saradnje sa iseljenicima 2015-2018. u okviru segmenta Informisanje i povezivanje. Ovim dokumentom je planirana izrada jedinstvene baze podataka o iseljenicima sa mogućnošću statističkih pregleda po raznim uslovima pretraživanja, odnosno ažuriranje postojeće baze iseljeničkih organizacija. Projekat je testno započeo 28.12.2018. godine, i sastojao se od upitnika od 27 pitanja. Evidentiranje je bilo dobrovoljno, preko internet stranice Uprave. Web aplikacija „Upiši se“ instalirana je u aprilu 2019. godine i nalazila se na sajtu Uprave za dijasporu. Uprava za dijasporu je na inicijativu Povjereništva Matice crnogorske u R. Sjevernoj Makedoniji kreirala predmetnu evidenciju u obliku Upitnika, sa 27 pitanja na crnogorskem i engleskom jeziku, a u cilju identifikacije, odnosno pripadnosti iseljenika Crnoj Gori.

Nacionalnom strategijom saradnje sa dijasporom – iseljenicima za period 2020–2023, u okviru strateškog cilja 1 - Očuvanje državnog identiteta dijaspore - iseljenika i pripadnosti Crnoj Gori, odnosno operativnog cilja 1.2. - Jačanje državnog identiteta i pripadnosti Crnoj Gori kroz odgovarajuće aktivnosti koje promovišu upis u evidencije iseljenika, obilježavanje državnih praznika i obezbjeđivanje publicističkog i državnog propagandnog materijala, predviđena je aktivnost koja se odnosi na upis iseljenika u evidenciju dijaspore na sajtu Uprave. U izvještaju o realizaciji strategije iz 2024. godine, navodi se da je ova aktivnost realizovana, odnosno da se povećao broj upisanih iseljenika u evidenciju dijaspore, tokom 2020. godine zabilježeno 99 upisa, dok je u 2021. godini zabilježeno 260 upisa. U tom smislu, postoji pozitivna iskustva, tako da se nakon realizacije samo jedne ranije službene posjete predstavnika Uprave za dijasporu iseljeništvu u Kraljevini Švedskoj upisalo u ovu web evidenciju 60 iseljenika.

Međutim, zbog sajber napada iz 2022. godine, upitnik sa zvaničnog sajta nekadašnje Uprave za saradnju sa dijasporom-iseljenicima više nije u funkciji. S tim u vezi, u oktobru 2024. godine, Ministarstvo dijaspore je, u koordinaciji sa Ministarstvom javne uprave, započelo projekt izrade softvera, koji će poslužiti za izradu registra dijaspore. Osim tehničkih rješenja, inoviraće se i upitnik koji će umjesto 27, sadržati 17 pitanja. Ova aktivnost biće realizovana do kraja 2024. godine.

Jedna od preporuka iz ovog izvještaja je i mapiranje dijaspore i unapređenje baza tj. evidencije dijaspore i njihovih udruženja – „Potrebno je detaljno mapiranje dijaspore koje uključuje sve pojedince i udruženja povezane s Crnom Gorom širom svijeta, s posebnim naglaskom na njihove profesionalne kompetencije, interesu i specifične potrebe. Kvalitetna evidencija omogućava bolju komunikaciju, informisanje i usmjeravanje politika. Predlog je da se ažuriraju baze podataka ili formira registar dijaspore koji bi bio dostupan kroz sigurnu digitalnu platformu sa individualnim profilima predstavnika dijaspore, udruženja i profesionalnih mreža. Redovno održavanje baze podataka i povezivanje s 37 diplomatsko-konzularnim predstavništvima (DKP)

omogućilo bi preciznije praćenje podataka i redovno ažuriranje informacija o dijaspori“.

Imajući u vidu da su 58,4% iseljenika žene, ova evidencija je važna i sa aspekta rodne ravnopravnosti, odnosno analize strukture i položaja ženske populacije u dijaspori. S tim u vezi, jedan od ciljeva Strategije je i unaprjeđenje položaja žena iseljenica u crnogorskoj dijaspori kroz koordiniranu saradnju crnogorskih institucija i iseljeničkih organizacija na istraživanju njihovog položaja i podizanju nivoa njihove informisanosti o mogućnostima individualnog razvoja.

Dijaspora može dati veliki doprinos u razvoju Crne Gore u oblastima kao što su ekonomski, ljudski i društveni kapital. Ovo je u skladu sa IOM-ovom formativnom analizom kapitala dijaspore koja identificuje četiri tipa kapitala dijaspore – kulturni, ekonomski, ljudski i društveni. To podrazumijeva da, pojedinci i zajednice dijaspore mogu prenositi nove vrijednosti i ideje; može se omogućiti niz aktivnosti koje obuhvataju poslovne aranžmane, prenošenje vještina i znanja, investicije, turizam; ali i političku participaciju, zagovaranje i druge društveno orijentisane aktivnosti.

Međutim, veliki izazov može biti nedovoljna informisanost iseljenika o ovom projektu. Zato je potrebna snažna kampanja kako bi se oni upoznali sa konceptom ovog projekta i bili podstaknuti da se dobровoljno upišu u bazu.

Iako Nacionalna strategija saradnje sa dijasporom-iseljenicima za period 2020-2023 nije više aktuelna, postoji kontinuirana potreba za realizacijom određenih aktivnosti predviđenih ovim dokumentom, uključujući unaprjeđenje i ažuriranje evidencije iseljenika. Takođe, Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine, predviđa poboljšavanje informacione osnove o sociodemografskoj strukturi migranata. Ciljni ishod do 2030. godine je da se uspostavi efikasnija informaciona osnova o migrantima.

Podaci (analyse, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem	Izvor(i) podataka
Strategija saradnje sa dijasporom – iseljenicima za period 2020–2023. Strategija saradnje sa iseljenicima 2015-2018. Završni izvještaj o realizaciji Strategije saradnje sa dijasporom	Uprava za dijasporu Uprava za dijasporu

<p>- iseljenicima za period 2020-2023. godine sa akcionim planom realizacije za period 2020-2021. godine</p> <p>Studija: „Dok čekamo odgovorniju vlast: Zašto Crnoj Gori nije stalo do sopstvenog stanovništva?“</p> <p>Rezultati Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini</p>	<p>Uprava za saradnju sa dijasporom-iseljenicima</p> <p>Društvo statističara i demografa i Centar za demokratsku tranziciju</p> <p>Uprava za statistiku - Monstat</p>
--	---

2.2. Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine	<p>Ljudski resursi - Tematsko područje 1: Unapređenje stanja ljudskih resursa i jačanje socijalne inkluzije</p> <p>Strateški cilj 1.1: Unaprijediti demografska kretanja i smanjiti demografski deficit</p> <p>1.1.2 Spriječiti i ublažiti efekte migracija</p> <p>podmjera: 1.1.2.2 Poboljšati informacione osnove o sociodemografskoj strukturi migranata, kao i njihovim motivima migracije i planiranom trajanju iste.</p>
Strategija saradnje sa dijasporom – iseljenicima za period	STRATEŠKI CILJ 1 Očuvanje državnog identiteta dijaspore - iseljenika i pripadnosti Crnoj Gori:

2020–2023.	<p>Operativni cilj – 1.2. Jačanje državnog identiteta i pripadnosti Crnoj Gori kroz odgovarajuće aktivnosti koje promovišu upis u evidencije iseljenika, obilježavanje državnih praznika i obezbjeđivanje publicističkog i državnog propagandnog materijala:</p> <p>1.2.1. Upis iseljenika u evidenciju dijaspore na sajtu Uprave:</p> <p>Operativni cilj – 6.1. Unaprijediti saradnju istaknutih naučnika i privrednika iz iseljeništva sa istraživačkim institucijama i privrednim subjektima u Crnoj Gori:</p> <p>6.1.2. Povećati učešće stručnjaka i privrednika iz dijaspore na skupovima i konferencijama koje se organizuju u Crnoj Gori</p>
------------	---

2.3. Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnosti su prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosu rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretnе mjerljive pokazatelje/indikatore za praćenje doprinosu nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog.

Opis načina doprinosu nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosu nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
Evidencija iseljenika je dobar mehanizam za jačanje veza između matice i dijaspore. Na taj način doprinosi se povezivanju pojedinaca i organizacija iseljenika sa institucijama u svim sferama društvenog života, uz saradnju i zajedničke benefite.	<ul style="list-style-type: none"> - izrađeno najmanje sedam video materijala - izrađeno 1000 bošura, flaera i drugog štampanog promotivnog materijala - organizovano namanje šest događaja u na kojima će prisustvovati predstavnici 	<ul style="list-style-type: none"> - izvještaji o realizaciji projekata nevladinih organizacija - objave u medijima i društvenim mrežama - liste prisustva na događajima

<p>Nevladine organizacije svojim djelovanjem mogu doprinijeti informisanosti pripadnika dijaspore, ali i organa državne uprave i lokalne samouprave o evidenciji iseljenika, njenom značaju i mogućnostima koji ista pruža.</p> <p>Isto se može realizovati kroz sprovоđenje medijskih kampanja odnosno kroz sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izrada promotivnih video materijala - izrada štampanog promotivnog materijala - objave u medijima i na društvenim mrežama - organizovanje okruglih stolova i drugih događaja sa predstvincima organizacija dijaspore i iseljenicima i organima državne uprave i lokalne samouprave u cilju promocije registra - istraživanja o strukturi i sastavu dijaspore u odnosu na opštine i regije iz kojih potiču, sa preporukama za ciljano i prilagođeno angažovanje dijaspore 	<p>dijaspore i organa državne uprave i lokalne samouprave (najmanje 20 učesnika po događaju)</p> <ul style="list-style-type: none"> - održano najmanje pet sastanaka sa organizacijama dijaspore iz različitih zemalja - povećan broj upisanih iseljenika u registar (najmanje 1000) - urađena najmanje tri istraživanja 	
--	---	--

--	--	--

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2025. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2025. godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
<p>STRATEŠKI CILJ 1 Očuvanje državnog identiteta dijaspore - iseljenika i pripadnosti Crnoj Gori:</p> <p>Operativni cilj – 1.2. Jačanje državnog identiteta i pripadnosti Crnoj Gori kroz odgovarajuće aktivnosti koje promovišu upis u evidencije iseljenika, obilježavanje državnih praznika i obezbjeđivanje publicističkog i državnog propagandnog materijala</p> <p>Operativni cilj – 6.1. Unaprijediti saradnju istaknutih naučnika i privrednika iz iseljeništva sa istraživačkim institucijama i privrednim subjektima u Crnoj Gori:</p>	Javni konkurs će doprinijeti većoj vidljivosti registra iseljenika kod pripadnika dijaspore ali i široj javnosti; jačem povezivanju maticе i dijaspore; adekvatnijem planiranju politika, za čiju kvalitetniju implementaciju dijaspora može dati veliki doprinos u različitim oblastima kao što su privreda, turizam, kultura i sl.

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2025. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Drugi donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
„Dijaspore Crne Gore – naši ljudi u svijetu“	120.000,00 EURA	

4.2. Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2025. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe
Pripadnici dijaspore – veće povezivanje sa maticom i organizacijama iseljenika (najmanje 1000 lica upisano u registar; najmanje 10 od 50 registrovanih organizacija ostvarilo saradnju sa pojedincima koji mogu dati doprinos njihovom radu) Organi državne uprave – sagledavanjem šire slike o broji i strukturi iseljenika doprinosi boljem planiranju javnih politika u različitim oblastima Jedinice lokalne samouprave – ostvarivanje saradnje sa istaknutim pojedincima (privrednicima, kulturnim, zdravstvenim, sportskim radnicima, naučnicima i privrednicima kao i organizacijama iseljenika u cilju daljeg razvijanja opština, kroz zajedničke projekte i druge vidove saradnje (najmanje šest opština realizovalo projekte iz različih oblasti uz direktno ili indirektno učešće dijaspore)

--

4.3. Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
Naziv javnog konkursa	„Dijaspora Crne Gore – naši ljudi u svijetu“
Očekivani broj projekata/programa	7

4.4. Navesti najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Naziv javnog konkursa: „Dijaspora Crne Gore – naši ljudi u svijetu“	
Najniži iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: <u>10.000,00</u> EURA	Najviši iznos finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu javnog konkursa: <u>20.000,00</u> EURA

NAPOMENA: stavom 4 člana 32ž Zakona o NVO, definisano je: **“Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa.”**

5. KONSULTACIJE SA ZAINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

5.1. Navesti na koji način je u skladu sa važećim propisima obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovali u konsultacijama

6. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

6.1. Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom i odobrenim projektom/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena službenika/ica zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
„Dijaspora Crne Gore – naši ljudi	3	

u svijetu“		

Ovjera ministra:

Mirsad Azemović

Ime i prezime

M.P.

Potpis